ISSN 2231-0096

Platinum

A Peer Reviewed National Journal

Editor : Dr. Madhukar V. Patil

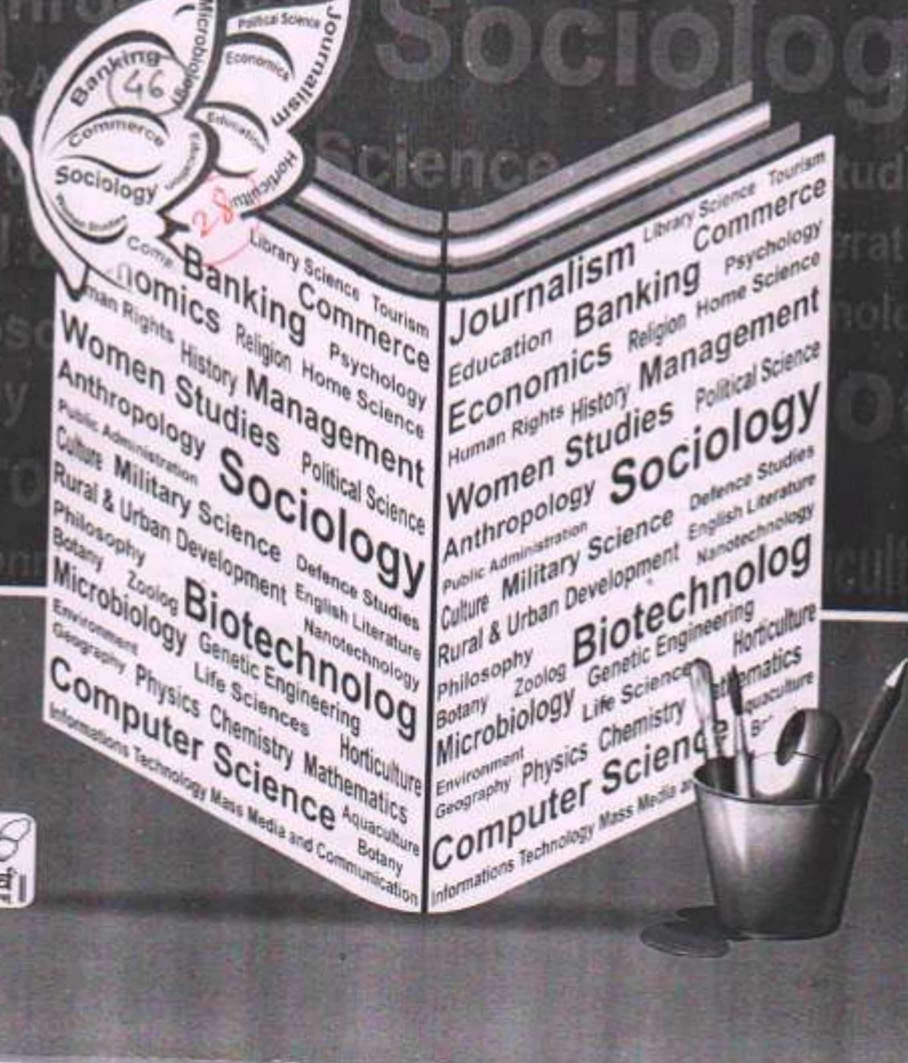

अथर्व

०८१-०८२ भारतीय असंगठित क्षेत्र को संगठित करने की नई पहल : मुद्रा बैंक
- डॉ. (श्रीमती) कृष्णा भूरिया
- डॉ. शेखर पैदमवार

083 -085 **"Distance Learning."**
-Prof.Anil S.Purohit, Chikhli

०८६-०८८ 'मेक इन इंडिया' पुढील आव्हाने व उपाय
- प्रा. डॉ. सुरेश आर. वराडे

89 - 90 **Youth Unemployment -The Current Trend and Mechanism**
- Mr. Ashish J. Joshi
- Dr. Nisha I. Patel

91 - 93 **Partition and Indian English Novels:A Brief Study**
-Mr. Bharat Arvind Tupere, Kudal,
-Mr. Muley Anna Abarao,Navapur,

०९४-०९८ कवी शशिकांत हिंगोणेकर यांच्या कवितांतील आशयघनता
- प्रा. डॉ. के. के. अहिरे
- स्वाती महाजन

०९९-१०० नवदोत्तरी दलित कथाकार आणि त्यांची कथा
- दीपककुमार गोविंदराव कोसोरे

101 - 102 **We Can Flay ...**
- Mitalee K. Ahire

१०३-१०५ संत चोखामेळा यांच्या अभंगातील सामाजिक जाणिवा
- डॉ.सौ.आशालता अशोक महाजन
- डॉ.सौ.जयश्री कृष्णा शहाणे

106 - 109 A Psycho-analytical study of characters depicted in"Revolution 2020: Love, Corruption, Ambition (2011)."
- Mr. Sunil PratapPardeshi
- Dr.Joyti Rane

११०-१११ रागदरबारी में लंगड के माध्यम से न्याय व्यवस्था का चित्रण
- प्रा.डॉ. रामचंद्र अर्जुन माली

११२-११४ बॅ.पी.जी.पाटलांचे लेखक म्हणून कार्य
- प्रा.जगदाळे निंबा मंगा

115 - 121 **International Women Migration - An Indian Perspective Study**
- Dr. Mrs. M.V.Waykole
- Dr. Raghava Das Gorle

१२२-१२४ मराठी वृत्तपत्राचे स्वरूप व वाटचाल
- प्रा. पवार लता दोधु

१२५-१२७ डॉ.गिरिराजशरण अग्रवाल और सुरेश भट्ट की गज़लों में सामाजिक समस्याओं के समाधान :- तुलनात्मक अध्ययन
- प्रा. दिपक विश्वासराव पाटील

१२८-१३० धर्म आणि मानवी मूल्ये : विशेष संदर्भ बौद्ध धर्म
- प्रा. चंद्रप्रकाश गंगाराम कांबळे

131 - 132 **Importance of Phonetics in Spoken English**
- Kamble Satwa
- Waghmare Priti

१३३-१३४ अबुल कलाम आझाद यांचे सामाजीक व राजकीय विचार - एक विश्लेषणात्मक अभ्यास
- डॉ. संभाजी पाटील
- प्रा.मनोहर पाटील

मराठी वृत्तपत्राचे स्वरूप व वाटचाल

– प्रा. पवार लता दोधू
बी. आर. डी. महिला महाविद्यालय, नशिराबाद.

वृत्तपत्रांना लोकशाहीचा चौथा आधारस्तंभ म्हणतात. लोकशाही मूल्यचौकटीत संसद, प्रशासन आणि न्यायव्यवस्था यांच्या इतकेच वृत्तसंस्थेलाही महत्त्व आहे. व्यक्तीची प्रतिष्ठा आणि स्वातंत्र्य, समता, बंधुता या सामाजिक न्यायाच्या संकल्पना जनमाणसात रूजविण्यासाठी, कायद्याचे सामाजिकरण करण्यासाठी आणि जनहित व लोककल्याणाच्या संरक्षणासाठी जनसामान्यांमध्ये जाणीव जागृती करण्याचे काम वृत्तपत्रे करतात. वृत्तपत्रात त्या त्या काळाचे प्रतिबिंब पडते. स्वाभाविकपणे वृत्तपत्रात काळानुरूप बदल होतात.

मराठी वृत्तपत्रांमध्ये झालेला बदल पाहताना आपल्याला मराठी वृत्तपत्रांची सुरूवात ते आतापर्यंतचा प्रवास अभ्यासावा लागले. मराठीतील पहिले वृत्तपत्र म्हणून बाळशास्त्री जांभेकरांच्या 'दर्पण' या पत्राला मान दिला जातो. 'दर्पण' च्या अगोदर 'मुंबापूर' वर्तमान रविवार २० जुलै १८२८ रोजी त्याचा पहिला अंक प्रसिध्द झाला होता. परंतु त्याचे चालक, मालक, स्वरूप याविषयी कोणतेच पुरावे उपलब्ध झाले नाहीत. तरी मराठी वृत्तपत्राचा पाया घालून त्याची थोर परंपरा सुरू करण्याचा मान 'दर्पण' कडेच जातो. नव्या ज्ञानाचा, पाश्चात्य विद्येच्या लोकांना परिचय व्हावा. त्याचा अभ्यास व्हावा व त्याद्वारा देशाची समृध्दी व लोकांचे कल्याण साधावे असा हेतू होता. लोकस्थिती, धर्मरीती आणि उपयोगी फेरफार घडवून आणणे हे नियतकालिकाचे कर्तव्य आहे असे बाळशास्त्री जांभेकरांना वाटे. त्याचबरोबर शेतकऱ्यांना सरकारकडून कसे उत्तेजन मिळत होते. भारतातील लोकांच्या मोठ्या सरकारी जागावर झालेल्या नेमणूका ब्रिटीश कंपनीच्या तीन इलाख्यातील जमाखर्चाची यादी, रशियनांचा भारतावर हल्ला होण्याचे भय, रहदारी, जगाती, मुंबईत सेव्हिंग्ज बँक काढण्याचे अगत्य इत्यादी अनेक बाबींवर जांभेकरांनी दर्पण मधून निर्भिडपणे लेखन केलेले आढळते. दर्पणला कोणत्याही विषयाचे वावडे नव्हते. लोकांना ज्ञान देण्याचा मूळ हेतू जपत सर्व विषय या पत्रातून हाताळले जात.

हिंदू विधवांचा पुनर्विवाह, धंदे शिक्षणाची आवश्यकता त्याचबरोबर वाचकांचा पत्रव्यवहारही प्रसिद्ध केला जाई. दर्पण मध्ये मराठी बरोबर इंग्रजी मजकूरही प्रसिद्ध होई. संपादक पदावर बाळशास्त्री सारखा वजनदार व्यक्ती होती त्यामुळे त्या वृत्तपत्रालाही वजन प्राप्त झाले होते. ४ जुलै १८४० रोजी 'मुंबई अखबार' हे संपूर्ण मराठी वृत्तपत्र निघाले परंतु ते लवकरच बंद पडले. नंतर महाजन यांनी 'धुमकेतू' नावाचे एक साप्ताहिक सुरु केले आणि १८५४ साली 'ज्ञानदर्शन' नावाचे त्रैमासिक सुरु केले.

अर्वाचिन ग्रंथकार सदाशिव काशिनाथ उर्फ बापू छत्रे यांचे चिरंजीव तात्या छत्रे यांनी 'ज्ञानसिंधू' हे पत्र सुरु केले. १८५३ च्या सुमारास कोल्हापूरात 'ज्ञानप्रसारक व वर्तमानसंग्रह' ही वृत्तपत्रे प्रसिध्द झाली.

मुंबईतील सुशिक्षित लोकांमध्ये जागृती निर्माण होत होती. तिचा आविष्कार करण्यासाठी वृत्तपत्राची आवश्यकता भासू लागल्यामुळे २ जानेवारी १८६२ रोजी 'इंद्रप्रकाश' हे वृत्तपत्र काढले. ते १९२४ पर्यंत चालू राहिले पुढे त्याचे रुपांतर दैनिकात झाले.

'मराठा' व केसरी ही १८८१ साली सुरु झालेली वृत्तपत्रे म्हणजे महाराष्ट्राच्या इतिहासातील क्रांतीकारी घटना म्हटली पाहिजे. सुरुवातीची पन्नास वर्षे या वृत्तपत्रांनी संपूर्ण महाराष्ट्रभर एका क्रांतीकारी विचारांची छाप पाडली. १८८१ साली केसरी सुरु झाले. केसरी हे निव्वळ मराठीतून त्याचवेळी मराठी हे पूर्ण इंग्लीतून निघत होते. ही दोन्ही वृत्तपत्रे सुरु करण्यात विष्णूशास्त्री चिपळूणकरांचा मोठा पुढाकार होता.

केसरीचे संपादक लोकमान्य टिळक यांच्या देशभक्तीच्या प्रेरणेची स्वातंत्र्यलढ्याची छाप महाराष्ट्रभर सर्वत्र पडत होती. निबंधमाला, केसरी, मराठी यासर्व वृत्तपत्रांनी महाराष्ट्राच्या जीवनात क्रांतीकारक बदल घडवून आणले.

लोकशिक्षणाबरोबर लोकांचा स्वाभिमान जागृत करणे नव्या आकांक्षा निर्माण करून त्यांची जोपासना करणे. सरकारला जनतेप्रती असलेल्या त्याच्या कर्तव्याची जाणीव करून देणे. मतभेद झालेल्या स्वकीयांवर टीकेचे प्रहार करणे अशी कामे ही या वृत्तपत्रांनी चोखपणे बजावली. त्यामुळे महाराष्ट्रातील सामाजिक व राजकीय क्षेत्रात प्रचंड विचार मंथन सुरु झाले.

१९०२ साली केसरीची पानांची संख्या ४ वरुन ८ वर गेली. त्याकाळी इंग्रजी वृत्तपत्र वाचून ते अनुवाद करुन मराठी छापणे हा रिवाज होता परंतु केसरीने पूर्णता मराठीमध्ये वृत्तपत्र काढून मराठी मायबोलीला लोकमान्यता मिळवून दिली.

१८८८ साली आगरकरांनी केसरी वर्तमानपत्र सोडले आणि त्यांनी 'सुधारक' नावाचे वृत्तपत्र सुरु केले. सुधारकात इंग्रजी मजकूर असे परंतु मराठीला प्राधान्य होते. सुधारक या वृत्तपत्रात सामाजिक विषयांना विशेष स्थान मिळत होते. त्यामुळे आगरकरांच्या काळात सुधारकाला चांगलीच प्रतिष्ठा प्राप्त झाली होती.

स्वातंत्र्यापूर्वी महाराष्ट्रात केसरीचे अनुकरण जहाल राजकारणाचा पुरस्कार करणारी अनेक वृत्तपत्रे निघाली आणि गाजली. पण लक्षात

Information And Research Trends : ISSN 2320-2327

Information And Research Trends

Multilingual International Refereed & Reputed Journal of Advanced Information, Literature and Social Sciences

Volume - III | Issue - II | 2015

14-15
Jan 15
2015

Special Issue

Intigration of Environment for Sustainable Future & Human Health

साहित्य व समीक्षेतील नवे प्रवाह

Editor - in - chief
Prin. Dr. Vaishali Rokade

Editor
Prin. Dr. Phartale D.L.

Managing Editor
Dr. Kaminee Ballal

ISSN 2320-2327

मराठी बालसाहित्याचे स्वरूप

प्रा.लता पवार

गोष्टी ऐकणे आणि ऐकता ऐकता आजूबाजूच्या जगाचे भान विसरून जाणे ही मानवाची एक आदिम प्रवृत्ती, मूलभूत शक्ती आहे. बालकांमध्ये ही शक्ती मोठ्या प्रमाणात कार्यरत असते.

वडिलधारी माणसे मुलांना अनोख्या, अद्भूत प्रसंगांच्या गोष्टी सांगून त्यांचे मन रमवू लागले हीच बालसाहित्याची सुरुवात होय.

आपल्याकडे मौखिक परंपरेने धार्मिककथा, लोककथा, पुराणकथा एका पिढीकडून दुसऱ्या पिढीकडे चालत आल्या. मुलांच्या मनोरंजनासाठी कहाण्या, लोकगीते यांचा वापर फार पूर्वीपासून केला जात आहे. या कहाण्यांनी, धार्मिक कथा, पुराण कथांनी संस्काराची फार मोठी भूमिका पार पाडलेली आहे.

दुसऱ्या महायुध्दानंतर जीवनाची मांडणी नव्या पध्दतीने सुरू झाली. याच काळात बालमानसशास्त्राचा झपाट्याने विकास झाला. धर्मसंस्कारांनी माणसे दैववादी व निष्क्रिय होतात असे तत्कालिन रशियन राज्यकर्त्यांना वाटत होते. यात बदल घडवून आणण्यासाठी त्यांनी बालकांवर लक्ष केंद्रित केले आणि जाणीवपूर्वक नवविचारांचे बालसाहित्य रशियन भाषेत लिहिले. म्हणून रशिया हीच बालसाहित्याची जन्मभूमी मानली जाते. 1930 पासून अमेरिकेत बालग्रंथालयाची चळवळ सुरू झाली.

मराठीत मुद्रित साहित्याची सुरुवात इसापनीती या पुस्तकाच्या अनुवादाने झाली. तंजावरचे राजे सरफोजी यांनी 1806 साली सखखन पंडित यांचेकडून बालबोध मुक्तावलीचा अनुवाद करवून ते मुद्रित केले. इथून बालसाहित्याची परंपरा सुरू झाली. आणि बालसाहित्याच्या रूपाने मराठी साहित्यात मोठी भर पडली.

मराठीत पहिल्यांदाच बालकांसाठी साहित्यलेखन करण्याचे श्रेय स. का. छत्रे यांना जाते. त्यांनी बर्किंस या लेखकाच्या The Childrens Friend या पुस्तकाचा बालमित्र या नावाने अनुवाद

ISSN 2320 - 4494
RNI No. MAHAUL03008/13/1/2012-TC

POWER OF KNOWLEDGE

An International Multilingual Quarterly Refereed Research Journal

VOLUME - II ISSUE VI Jan.-Mar. 2015

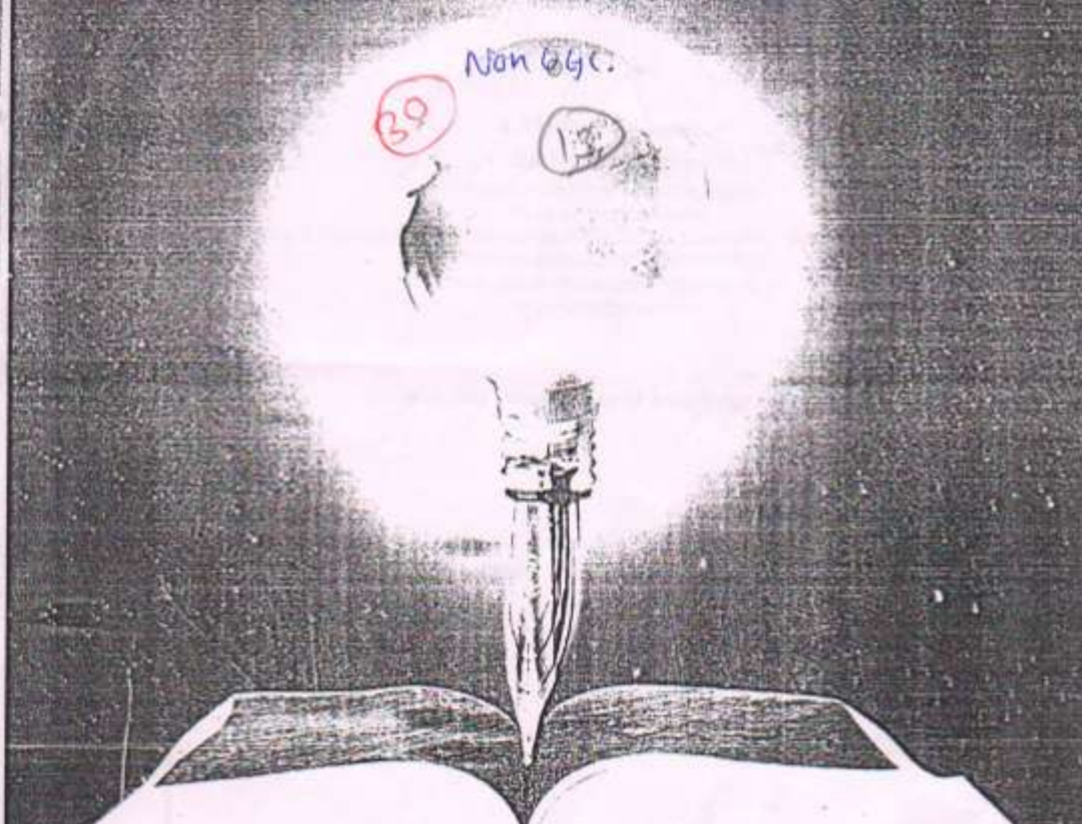

ARTS | COMMERCE | SCIENCE | AGRICULTURE | EDUCATION | MANAGEMENT | MEDICAL | ENGINEERING & IT | LAW | SOCIAL SCIENCES | PHYSICAL EDUCATION | JOURNALISM | PHARMACY

Editor

Sarkate Sadashiv Haribhau

Email : powerofknowledge3@gmail.com, shsarkate@gmail.com

अनुक्रमणिका

	प्रकरण	संशोधक	पृष्ठ क्र.
१	[illegible]	[illegible]	१
२	[illegible]	[illegible]	४
३	[illegible]	[illegible]	६
४	[illegible]	[illegible]	८
५	[illegible]	[illegible]	१०
६	[illegible]	[illegible]	१३
७	[illegible]	[illegible]	१६
८	[illegible]	[illegible]	१९
९	[illegible]	[illegible]	२३
१०	[illegible]	[illegible]	२६
११	[illegible]	[illegible]	२९
१२	[illegible]	[illegible]	३१
	[illegible]	[illegible]	३४
१३	[illegible]	[illegible]	३७
१४	[illegible]	[illegible]	४०
१५	[illegible]	[illegible]	४४
१६	[illegible]	[illegible]	५०
१७	[illegible]	[illegible]	५५
१८	[illegible]	[illegible]	६३
१९	[illegible]	[illegible]	६६
२०	[illegible]	[illegible]	६८
२१	[illegible]	[illegible]	७०
२२	[illegible]	[illegible]	७३
२३	[illegible]	[illegible]	७६
२४	[illegible]	[illegible]	७९
२५	[illegible]	[illegible]	८१

२६	[illegible]	[illegible]	८३
२७	V.S. Naipaul's A House for Mr. Biswas: Center and Marginality	Mr. Vinod G. [illegible]	८७
२८	The God of Small things: A Feminist Study	Prof. [illegible]	९०
२९	E-Learning: Its Need and Teacher's Role	Dr. K.S. PATIL	९३
३०	Review on Ecofriendly biopesticides as boon in agriculture	[illegible]	९५
३१	Overview Of Doping Effect on Players and the Psychological Outcome Of The Problem in Hockey	Dr. Prashant [illegible]	९८
३२	The study of creating positive psychology in tennis players during the matches	Vijay Mahar	१०१
३३	PARAMETRIC ANALYSIS [illegible] sub basin Of [illegible] River	Dr. Vandana A. Deshmukh	१०३
३४	Reforms in Indian Agro-Processing and Agriculture Sectors in the Context of Unilateral and Multilateral Trade Agreements	Zende S.S. (Asst. Prof.)	१०५
३५	Role of Commercial Bank in Economic Development	Dr. S.D. [illegible]	१११
३६	THE DEMOGRAPHIC DIVIDEND : AN OPPORTUNITY FOR GROWTH	[illegible] H. Patil	११३
३७	TEMPORAL CHANGE OF GENERAL LAND USE PATTERN IN JALANA DISTRICT	Dr. [illegible] A. T.	११५
३८	A comparative study of depression, Anxiety & stress among the [illegible] & [illegible] Engineering college students	Dr. [illegible] Mrs. [illegible] A.G.D. [illegible]	११८
३९	[illegible]	[illegible]	१२१
४०	[illegible]	[illegible]	१२५
४१	[illegible]	[illegible]	१३१
४२	[illegible]	[illegible]	१३४
४३	[illegible]	[illegible]	१३७
४४	[illegible]	[illegible]	१४१
४५	[illegible]	[illegible]	१४५
४६	[illegible]	[illegible]	१४७
४७	[illegible]	[illegible]	१५०
४८	[illegible]	[illegible]	१५३
४९	[illegible]	[illegible]	१५४
५०	[illegible]	[illegible]	१५६
५१	[illegible]	[illegible]	१६०
५२	[illegible]	[illegible]	१६३
५३	[illegible]	[illegible]	१६५

पथनाट्य

प्रा. लता पवार

के. बी. आर. डी. महिला महाविद्यालय, नाशिकरोड

[illegible]

दूसरा : अगदी बरोबर बोललात तुम्ही.

कोरस : तर आम्हाला म्हणायचं ग्राहक राजा जागा हो.

सहावा : आणि आणखी काय आहे या चळवळीच सूत्र.

पुढचं सूत्र आहे लोकशिक्षण.

दूसरा : म्हणजे लोकांना शाळेत जायला सांगायचं? हो

[illegible]

[illegible]

[illegible]

NOW.UGC (19) 14-15 (11)

ISBN : 978-93-5188-171-0

नॅक पुनर्मूल्यांकन 'अ' श्रेणी प्राप्त व पुणे विद्यापीठाचा उत्कृष्ट महाविद्यालय पुरस्कार प्राप्त

मराठा विद्या प्रसारक समाजाचे

कर्मवीर शांतारामबापू कोंडाजी वावरे

कला, विज्ञान आणि वाणिज्य महाविद्यालय, उत्तमनगर, सिडको, नाशिक–०८

आणि

बी.सी.यु.डी. सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे

यांच्या संयुक्त विद्यमाने आयोजित

राज्यस्तरीय चर्चासत्र

जागतिकीकरणाचा भाषा, साहित्य आणि समाज यावरील प्रभाव

३ व ४ फेब्रुवारी २०१५ (31)

डॉ. वेदश्री विजय थिगळे
समन्वयक

डॉ. बी.जी वाघ
प्राचार्य

अनुक्रमणिका

अ.क्र	शोधनिबंधाचे नाव	शोधनिबंधकाचे नाव	पृष्ठ क्रमांक
१	जागतिकीकरण व मराठी भाषा	डॉ. मार्तंड कुलकर्णी	१–२
२	जागतिकीकरण आणि आदिवासी लोकपरंपरा	प्रा. सुलतान पवार	३–८
३	जागतिकीकरण, प्रसारमाध्यमे,प्रादेशिक साहित्य आणि भाषा	डॉ. वेदश्री थिगळे	९–१३
४	जागतिकीकरण आणि मराठी भाषा	डॉ. डी. एल. फलके	१४–१५
५	जागतिकीकरणात मराठी भाषेचे अस्तित्व	डॉ. शितल इंगळे	१६–१८
६	जागतिकीकरणात मराठी भाषा: स्थिती गती	डॉ. राहूल पाटील	१९–२४
७	जागतिकीकरण व भाषा	डॉ. मिनाक्षी पाटील	२५–२७
८	जागतिकीकरणाचा राजकारणावरील आर्थिक परिणाम	डॉ. डी. आर. बच्छाव	२८
९	जागतिकीकरणात माध्यमांनी बदलली मराठी भाषा	डॉ. महादेव कांबळे	२९–३१
१०	जागतिकीकरण आणि भाषा	डॉ. प्रतिभा जाधव	३२–३४
११	जागतिकीकरण, भाषा आणि प्रसारमाध्यमे	प्रा. अशोक भवर	३५–३६
१२	भूमंडलीकरण के परिपेक्ष में : भाषा साहित्य और संस्कृति	डॉ. नितीन पाटील	३७–३९
१३	भूमंडलीकरण और भाषा	प्रा. मनिषा नाठे	४०–४१
१४	Impact of Globalisation on anguage and Literature	प्रा. संयोगीता कंदळे	४२–४४
१५	जागतिकीकरणाचा समाज व सामाजिक संस्थावरील प्रभाव	डॉ. सिंधु काकडे	४५–४८
१६	जागतिकीकरणाचा समाज व सामाजिक संस्थांवरील प्रभाव	प्रा. सरिता जाधव	४९–५१
१७	जागतिकीकरणामुळे दुर्बल आर्थिक गटातील स्त्रियांच्या सबलीकरणास मिळालेली चालना	प्रा. सुनंदा पाटील	५२–५६
१८	जागतिकीकरणाचा भारतातील झोपडपट्टीवासीयांच्या सामाजिक संस्थांवर झालेला परिणाम	प्रा. विनोद निरभवणे	५७–६०
१९	जागतिकीकरणाचा समाज व सामाजिक संस्थांवरील प्रभाव	प्रा. प्रवीण कांबळे	६१–६४
२०	जागतिकीकरण आदिवासी समाज	प्रा. हर्षला सूर्यवंशी	६५–६८
२१	Impact Of Globalization On Life Style -A Psychological Review	डॉ शुभांगी गंभावी	६९–७०
२२	'जागतिकीकरणाचा कार्यसमाधानावरील परिणाम अभ्यासणे'	प्रा. संगीता पाटवी	७१–७२
२३	Impact Of Globalization On Working Women In India	प्रा. साधना पाटील	७३–७६
२४	Impact of globalisation on banking sector	प्रा. सुजाता पाटील	७७–७८
२५	जागतिकीकरण आणि साहित्य	प्रा. डॉ. जया जितेंद्र कदम	७९–८१
२६	जागतिकीकरण आणि मराठी कविता	प्रा. शोभा डहाळे	८२–८५
२७	भारतीय अर्थव्यवस्थेत जागतिकीकरणाची भूमिका	डॉ. जयश्री पं. जाधव	८६–८८
२८	Film Adaptation as an Interpretation of Literature	Prof. Pranali. P. Jivrakh	८९–९१
२९	जागतिकीकरणाचा मराठी कवितेवरील प्रभाव	प्रा. लता पवार	९२–९५
३०	जागतिकीकरण व लोकपरंपरा	प्रा. डॉ. गीतांजली व्ही. चिने	९६–९८
३१	जागतिकीकरण व भाषा	प्रा. सारिका पागृते	९९–१००
३२	जागतिकीकरण व ललित साहित्य	सौ. सुषमा सुरेश मुळे	१०१–१०२
३३	"Globalization and Language"	Mrs. Shubhangi halkunde	१०३–१०५
३४	'जागतिकीकरणाचा मराठी साहित्यावर झालेला परिणाम'	प्रा डॉ संजय निनाळकर	१०६–१०७

 ISBN : 978-93-5158-171-0

जागतिकीकरणाचा मराठी कवितेवरील प्रभाव

प्रा. लता पवार
महिला महाविद्यालय, नाशिकरोड

कोणतीही साहित्यकृती है ही समाजाचेच अपत्य असते. साहित्यिकाच्या आजुबाजुला घडणाऱ्या घटना त्याच्या मनावर परिणाम करत असतात व ते तो साहित्यातून मांडत असतो. जागतिकीकरणाने मानवी जीवनाची घडीच विस्कटून टाकली. माणसांचे जगणे किड्यामुंगीसारखे झाले आहे. त्यातल्या त्यात नितीमूल्य घेवून काही तत्व बाळगून साधेपणाने जगणाऱ्या माणसाची जास्तच फरपट होते आहे. माणूसपण हरवून बसलेला माणूस जगण्याच्या स्पर्धेत एकमेकाला ओरबाडायला लागला आणि सगळेच जगणे मूल्यहीन झाले. सुसंस्कृत माणसाला पशुपातळीवर नेणाऱ्या या जागतिकीकरणाचा वेध साहित्यिक आपापल्या साहित्यकृतीतून घेवू लागले. कवितेमधूनही ते प्रकर्षाने जाणवते. अशावेळी कवितेची भाषा बदलते तिच्यातील उपमा, प्रतिमा बदलतात त्यांना आधुनिक शब्दांचा पेहराव लाभतो.

कवयित्री कल्पना दुधाळ म्हणते सऱ्या–वरंबे ओढलेल्या रानात WWW दिसायचं आणि माती ग्लोबल झाली, असं वाटायचं. एकदा त्यांनी हरभरा पेरला आणि रात्रीच्या मुसळधार पावसात तो दबून गेला तेव्हा त्या म्हणतात माती अडून बसली सिझर कर म्हणत मी काय करू? एका बाजूला लोकांना खायला धान्य नसताना गोरगरीबाची भाकरी असलेल्या ज्वारीपासुन मद्यार्क बनविण्याची योजना आली आणि ९, १० रुपये किलोने मिळणारी ज्वारी एकदम ३५ ते ४० रूपये किलो झाली. ज्वारीवर जगणाऱ्या माणसांची घालमेल झाली कल्पना दुधाळ ही कम्प्युटर विज्ञान शाखेतून शिकलेली शेतकरी कवयित्री कणसांचे मरणोत्सव या कवितेत म्हणते.

'इवलं मूठभर टचटचीत दाण्याचं कणीस' – तेच आपला जगण्याचा आधार आणि तेच आपलं टयुलीप, धान्यापासुन मद्यार्क निर्मितीची चर्चा घुमत राहते रानभर मनभर अनुदानाच्या उसन्या सावलीत....., ग्लोबल एरिया नेटवर्कमधे, मी मात्र कव्हरेज क्षेत्राच्या बाहेर जागतिकीकरणाने सगळे जगच बदलले गावागावात, रस्त्या रस्त्यावर, माणसाच्या वागण्यावर त्याच्या जगण्याच्या त्याच्या नातेसंबंधावर ही जागतिकीकरणाने आपली मुद्रा उमटवली आहे. पत्राने शेतीचा ताबा घेतल्यापासुन जनावरे गेली त्यामुळे शेणखत नाही नाईलाजाने शहराचा आधुनिक कचराच सेंद्रीयखत म्हणून शेतात टाकवा लागतो मात्र तो खत म्हणून पिकाच्या उपयोगाचा नाही. तरी पिकांच्या मुळया नाईलाजास्तव ते शोषून घेतीलही परंतु त्यानंतर भलताच काही निपजण्याची धास्ती शेतकऱ्यांच्या मनात उभी राहते त्याचे वर्णन 'खत' या कवितेतून येते. कचरा डेपोतल्या खतातून शहरभर पसरलेल्या खाद्य पदार्थांच्या रिकाम्या पिशव्या...गुटख्याच्या पुड्या...क्रीम...शाम्पू...कंडोम...पैदूसचे पुडके...फुटलेल्या बाटल्या...तुटलेलं सामान... काय काय नव्हतं त्यात? नांगरात...कुदळीत...खोऱ्यात...दातळ्यात...खुरप्यात अडकणारा शहरी कचरा. जुन्याच सेंद्रीय शेतीची...नवी ओळख मुळांनी केला प्रयत्न...मातीपर्यंत पोहोचण्याचा, अन्नद्रव्य शोषण्याचा मात्र शंकाच वाटतेय आता मला गुणसूत्रातून भलतच काही निपजण्याची. पीक लवकरच वाढावं, फळ लवकर पिकावं यासाठी वापरल्या जाणाऱ्या उत्तेजक द्रव्यांचा परिणाम अकाली तारूण्यात येणारी मुले आणि विविध आजारांच्या रूपात आपण अनुभवतच आहोत. त्यामुळे ही कविता अंतर्मुख करते. मनाला हादरा देते.

किनीटा, युरेनियम...प्लुटोनियम...असले स्फोटक शब्द...येवू लागलेत वाऱ्यावर आणि हिरोशिमा...नागासाकीचे काळे ढग, फिरू लागलेत शिवारावर. ओरखडलं नखानं जरा वाऱ्याला, तर धपकन दहशतवादाचा वास छेदून जातो ही भावना व्यक्त करताना कवयित्री म्हणते कधीही होवू शकतो हल्ला, म्हणूनच अवयहीन माणूस होऊन जगायचं मला, बाबा...रे पैसा, संपत्ती आणि आरोग्य सुरक्षेच्या शेकडो योजना आल्या. लॉकर सुविधा झाल्या पण इथं माणूसच असुरक्षित झालाय त्याचं काय? अशाच प्रकारे मानवी जीवनावर संपूर्ण सृष्टीवर आघात करत वेगाने उलथापालथ घडवत कुणाची पर्वा न करता चक्रीवादळासारखं घोंगावत जाणाऱ्या जागतिकीकरणाच्या उलट्या करणीचा वेध 'लँडलाईन', 'वाटण्या', 'पेर्ते व्हा', 'लढाई', 'गांव', 'उलट काळीज', 'पेडा बनाने का काम', 'झलक दिखला जा', 'कुसळानं गांव', 'आईच्या पदराखालून', 'दूध', 'निर्यात', 'साहेब' या कवितामधून घेतलेला आहे.

जागतिकीकरणामध्ये माहितीचे महाजाल निर्माण झाले त्याचे परिणाम वारेमाप कौतुक होऊ लागले परंतु हे सर्व आपल्या संस्कृतीत पुर्वापार होतेच हे 'मृदगंध' कवितेतून सांगताना, कवयित्री म्हणते उगवलेल्या गवतापासून...पाखरांच्या

Non UGC.

ISSN 2394 -2649

(38) 15-16

(32)

PURSUIT

A Half-Yearly International Multi-Discipilinary
Peer Reviewed Research Journal
Vol. III, Issue- V January 2016

Prin. Dr. D. B. Shinde
Editor-in-Chief

Dr. S. K. Binnor
Executive Editor

PURSUIT

(A Half Yearly Internationl Peer Reviewed Multi-Discipilinary Research Journal)
(Vol. III, Issue - V (January 2016) ISSN 2394-2649

CONTENTS

Sr. No.	Title of the Paper	Author	Page No.
1.	Women Entrepreneurial Performance in India	Dr. Thore Shivaji D.	1
2.	Performance of Rural Entrepreneurship Development Programs in India	Mr. Gaikwad V.V.	6
3.	Entrepreneurship Development: A Key Driver of Economy	Dr. Patil Jagdish J.	8
4.	Emotional Intelligence and Perceived Efficiency of Teachers	Dr. Bhardwaj Mrunal Raravikar Shraddha	12
5.	An Impact of Globalization on Translation	Mr. Rajole Sachin Dr. Bhabad P. R.	16
6.	Man-Woman Relationship in Shobha De's *Sultry Days*	Dr. Rakibe Kiran	22
7.	Teaching of Communication Skills Using Multimedia and Language Laboratory	Mr. Bachate Anil	26
8.	The Effective Use of Commingling of the Novelistic Presentation And Cinematic Presentation to Teach Novels with Special Reference to the Novel, *The Turn of the Screw*	Mr. Tribhuvan R.V	31
9.	A Story of a Fictioneer: A Reading of J M Coetzee's *Summertime*	Mr. Chetan Sonawane	37
10.	Reflection of the Dalit's pathos in Indian English Literature	Dr. Mandlik Chandrakant R	41
11.	Feminism in Mahesh Dattani's Play: *Bravely Fought the Queen*	Mr. Shinde Rajendra	45
12.	Jhumpa Lahiri's *The Namesake*: A Diasporic Reading	Mr. Thakare Milind	50
13.	डॉ बाबासाहेब आंबेडकर यांचे शिक्षणविषयक विचार	प्रा. डॉ. पवार लता	55
14.	स्वातंत्र्यवीर सावरकर यांचे व्यक्तित्व आणि वाङ्मयीन योगदान	डॉ. राहुल अशोक पाटील	59
15.	शेतक-यांना समृद्ध करणारी शेती	प्रा.एस.वाय. माळोदे	66
16.	उद्यमशीलता एवं ग्रामीण विकास	डॉ.शरद कुमार देवांगन डॉ. वी.एम. दाण्डेकर	70

ISSN 2394-2649

डॉ बाबासाहेब आंबेडकर यांचे शिक्षणविषयक विचार

प्रा. डॉ. पवार लता दोधू
कै. बी. आर. डी.
कला व वाणिज्य महिला महाविद्यालय,
नाशिकरोड
lata44pawar@gmail.com

'स्व' अस्तित्वाची जाणीव ही मानवी जीवनातील मुलभूत जाणीव आहे. शिक्षण माणसाला विचार देते, बुध्दीचा विकास करते आणि त्याला त्याच्या स्व अस्तित्वाची जाणीव करून देते. बर्ट्रान्ड रसेल हा विचारवंत म्हणतो, 'शिक्षणाने व्यक्ती बदलते आणि व्यक्ती बदलली की समाज बदलेल.' बाबासाहेबांच्या विचारातही हेच सुत्र आहे. डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांनी शिक्षण हे सामाजिक जाणिवा निर्माण करण्याचे साधन मानले. डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर म्हणतात, 'उपासमारीने शरीराचे पोषण कमी झाल्यास माणूस हतबल होऊन अल्पायुषी होतो, तसेच शिक्षणाच्या अभावी तो निर्बुध्द राहिल्यास जिवंतपणी दुसऱ्याचा गुलाम बनतो.' बाबासाहेबांना दलितांच्या गुलामीची मुळं निरक्षरतेत दिसली. प्रत्येक व्यक्तीला आपले स्वातंत्र्य अबाधित राखण्यासाठी जी शक्ती लागते ती शिक्षणातूनच मिळते यावरून बाबासाहेब मानवी गुलामीतून मुक्तता, नव्या सामाजिक जाणिवांचा विकास आणि स्वातंत्र्य रक्षण यांचे मूळ शिक्षणातच असल्याचे मानतात.

प्राथमिक शिक्षणाची मौलिकता :

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांच्या मते, प्राथमिक शिक्षण अत्यंत मुलभूत आणि मौलिक आहे. १८८२ साली महात्मा ज्योतिराव फुले यांनी प्राथमिक शिक्षणासंबंधी विचार मांडतांना म्हटले होते. 'काही ठराविक वयोमर्यादिपर्यंत निदान वयाच्या बाराव्या वर्षापर्यंत प्राथमिक शिक्षण सक्तीचे करण्यात यावे असे माझे मत आहे.' डॉ. बाबासाहेबांनीही प्राथमिक शिक्षणाच्या सक्तीचा पुरस्कार केला. मात्र ही सक्ती जे शिक्षणाचे महत्व जाणत नाहीत त्यांच्यासाठीच करावी असा आग्रह बाबासाहेब धरतात.

प्राथमिक शिक्षण हा राष्ट्राचा मुलभूत पाया असल्यामुळे ज्यांना शिक्षण घेणे शक्य नसेल त्यांना फी मध्ये माफी द्यावी. जे आर्थिकदृष्टया सक्षम आहेत त्यांनी स्वतःहून फी भरावी. यापुढे जाऊन बाबासाहेब सुचवितात की, सक्तीच्या शिक्षणाचा जास्तीचा खर्च भागविण्यासाठी नवे कर बसवावे. शिक्षण संस्था शिक्षक आणि शिक्षणाचे स्वरूप कसे असावे याबाबत बाबासाहेबांनी सखोल चिंतन केलेले होते ते म्हणतात, 'प्रांतिक स्वायत्तता मागा आणि राष्ट्रीय दृष्टीने शिक्षणाचे धोरण ठरवा. शिक्षणामध्ये एकसुत्रीपणा असला पाहिजे. शाळांचा कारभार शिस्तीने चालला पाहिजे आणि शिक्षण चोख दिले पाहिजे. शिक्षण क्षेत्राशी संबधित नसलेल्या व्यक्तींना शिक्षण क्षेत्रात हस्तक्षेप करू देऊ नये असे स्पष्ट मत बाबासाहेबांनी मांडले होते. शिक्षणक्षेत्र राजकीय व इतर क्षेत्रातील लोकांच्या हातात गेल्यामुळे त्याच्या गुणवत्तेचे काय होते आहे हे आपण आजच्या डी.एड., बी. एड., इंजिनियरींग कॉलेज व त्याच्यामधून दिल्या जाणाऱ्या शिक्षणाचे स्वरूप पाहिले तर डॉ. बाबासाहेब त्यावेळी असे का म्हणाले होते याचे उत्तर मिळते.

डॉ. बाबासाहेब शिक्षणाचा संबंध पावित्र्याशी जोडतात. त्यामुळे या क्षेत्राचे पावित्र्य जपण्याची बाबासाहेबांना नितांत गरज वाटते. डॉ. बाबासाहेबांचे गुरूस्थान महात्मा फुले शिक्षणाचे महत्त्व विशद करताना म्हणाले होते.

विद्येविना मती गेली,
मतीविना गती गेली,
गतीविना वित्त गेले,

Non UGC 2015-16

Indian Social Problems & Changes

ISBN No. 978-81-925514-7-0 (21)

(34)

भारतातील सामाजिक समस्या आणि परिवर्तन

* संपादक *

प्रा. गौतम थोरात   प्रा. मधुकर देसले

 ISBN No. 978 - 81 - 925804 - 7 - 0

"Changing perspective of business management from traditional to modern era"

Dr. Karuna D. Kushare
Late BRD Arts & Commerce
Mahila Mahavidyalaya, Nasik road.
University of Pune

Abstract:

This research paper combines previous studies on individual parts of organizational strategy and the perceived differences in traditional and modern aspects of these individual parts. It attempts to provide new insight into the influence that adopting Modern and more traditional management approaches may have on organizational performance.

Introduction:

Management in businesses and organizations is the function that coordinates the efforts of people to accomplish goals and objectives by using available resources efficiently and effectively. Management includes planning, organizing, staffing, directing, and controlling an organization to accomplish the goal or target. Resourcing encompasses the deployment and manipulation of human resources, financial resources, technological resources, and natural resources. Management is also an academic discipline, a social science whose objective is to study social organization.

Objectives

1. To study the concept of management and historical development.
2. To study recent trends management and its impact on development of the nation.

Historical development of Business Management:

Some see management (by definition) as late-modern (in the sense of late modernity) conceptualization. On those terms it cannot have a pre-modern history, only harbingers (such as stewards). Others, however, detect management-like-thought back to Sumerian traders and to the builders of the pyramids of ancient Egypt. Slave-owners through the centuries faced the problems of exploiting/motivating a dependent but sometimes unenthusiastic or recalcitrant workforce, but many pre-industrial enterprises, given their small scale, did not feel compelled to face the issues of management systematically. However, innovations such as the spread of Hindu numerals (5th to 15th centuries) and the codification of double-entry book-keeping (1494) provided tools for management assessment, planning and control.

With the changing workplaces of industrial revolutions in the 18th and 19th centuries, military theory and practice contributed approaches to managing the newly-popular factories. Given the scale of most commercial operations and the lack of mechanized record-keeping and recording before the industrial revolution, it made sense for most owners of enterprises in those times to carry out management functions by and for themselves. But with growing size and complexity of organizations, the split between owners (individuals, industrial dynasties or groups of shareholders) and day-to-day gradually became more common.

Early writing:

Management (according to some definitions) has existed for millennia; several writers have created a background of works that assisted in modern management theories.

Non UGC
2015-2016
22

Indian Society :
Issue, Problems & Changes

ISBN No. 978 - 81 - 925804 - 6 - 3

भारतीय समाज : प्रश्न, समस्या आणि परिवर्तन

* संपादक *

प्रा. मधुकर देसले   प्रा. गौतम थोरात

 ISBN No. 978 - 81 - 925804 - 6 - 3

महात्मा फुले साहित्य आणि चळवळ

प्रा. स्मिता ओंकारराव माळवे
कै. विदु रामराव देशमुख कला व वाणिज्य
महिला महाविद्यालय, नाशिकरोड

समाजात वाचाळवीरांपेक्षा कृतिविर जर बहुसंख्य जन्मले तर खरच देशाचे कल्याण होते. अनभिगम्य, अस्पृश्य, अतिक्षुद्राच्या मुलींसाठी शाळा काढणारा पहिला भारतीय शेतकरी- कामगारांची दुखे, दारिद्रय दुर सारण्यासाठी चळवळ उभारणारा पहिला पुढारी, आधुनिक भारतातील स्त्री शिक्षणाचा जनक स्त्री हक्क स्वातंत्र्याचा उद्गाता, मानवी समानतेची घोषणा करणारा पहिला लोकनेता, डॉ. आंबेडकर ज्याना आपला गुरु मानत अशा ज्योतिबा फुलेंची ऐतिहासीक भूमिकेची सार्थकता, श्रेष्ठता पटण्यासारखी आहे.

फुलेंचे विचार प्रवर्तक साहित्य:-

साहित्य विचार प्रवर्तक तेव्हा होते जेव्हा ते स्थळागाळातील लोकांपर्यंत पोहचते.स्वनिर्मित साहित्य माध्यमातुन फुलेंनी समाजास विचारप्रवण बनविण्याचे कार्य केले.

इसवी सन १८५५ सालच्या "तृतीय रत्न"हया आपल्या पुस्तका (नाटकात) त्यांनी एक ब्राम्हण जोशी, एका कुंणबी गरोदर स्त्रीस भुलथापा देवुन तिचा होणाऱ्या बाळावर ग्रहपीडा विघ्न येण्याचे, शकुन अपशकुनाचे भय दाखवुन स्वतःची लाल कशी करुन घेतो आणि त्याची त्या कुंणबी स्त्री व तिच्या नवऱ्यास (रुढी परंपरेच्या जोखडयांनी बध्द असलेल्या तात्कालीन शेतकरी कुंटूबाचे सार्वत्रीक सामाजिक प्रतिनिधी) यत्किंचीतही कल्पना नाही. अज्ञानाने त्याच्या डोळयावर झापडे बांधलेले आहे.

इसवी सन १८६९ साली फुलेंनी "पवाडा: छत्रपती शिवाजी राजे भोसले याचा" लिहीला. एकुण ८ भागात हा पवाडा लिहीतांना फुले यांनी ग्रॅन्ट डफच्या "हिस्ट्री ऑफ द मराठाज" तसेच मरी यांनी छत्रपती शिवाजीवर जे लेखन केले त्याआधारावरुन हा पावाडा केला आहे ज्यात शिवाजी महाराजांच्या कार्यकतृत्वाचा लेखाजोखा घेतलेला आहे तत्कालीन शुद्र व अतीशुद्र समजल्या जाणा-या लोकांच्या उपयोगी हा पावाडा पडावा असा माझा हेतु आहे असे फुले म्हणतात.

इसवी सन १८६९ साली "पवाडा: विद्याखात्यातील ब्राम्हण पंतोजी" चे लेखन फुले यांनी केले ज्यात तत्कालीन ब्राम्हण समाजाचे शुद्राप्रतिचे दुहेरी वर्तन अतिशय खडया शब्दात फुले यांनी वर्णन केलेले आहे.

इसवी सन १८६९ साली "ब्राम्हणाचे कसब" लोकहितार्थ लिहीलेल्या या पुस्तकात ज्योतीरावांनी ब्राम्हण वर्गाने धुर्तपणाने आणि काव्यबाजपणे त्या काळात बहुजन समाजाची कशाप्रकारे फसवणुक केली हे लिहीले आहे.

इसवी सन १८७३ साली जनमानसांकरीता लिहीलेल्या "गुलामगिरी" हया पुस्तकाने ब्राम्हण वर्गाच्या पिढयानपिढया चालत आलेल्या वर्चव्यातुन विचारांनी मागासलेल्या आणि कर्मकांडाच्या भोव-यात सापडलेल्या लोकांना त्या खरा चेहरा दाखविण्याचे काम केले.

इसवी सन १८८३ सालाच्या महात्मा फुलेच्या "शेतकऱ्यांचा असुड" हया पुस्तकात देशील ब्राम्हण वंशाची पुर्वपिठीका, ते कोठून आले असावे (उगम), शेतकऱ्याचे दैन्य व हालअपेष्टांचे जिणे, शेतीची हलाखीची स्थिती, भट ब्राम्हणांनी कर्मकांडांच्या वर्चस्वाखाली शेतकऱ्यांस ज्याप्रमाणे नागविले ती कर्मकहाणीच साक्षात सांगितली आहे.

१३ जुन १८८५ साली ज्योतिरांवानी सतसार अंक -१, हा लोकहितास्तव प्रसिध्द केला ज्यात ब्राम्हण- शुद्र वाद - संवादात्मक लेखन त्यांनी केले.

तसेच, ऑक्टोबंर १८८५ मध्ये सतसार अंक -२ मध्ये जुलुमी इंग्रजी राजवटीत स्त्रीयाची भयानक दैन्या अवस्था, सर्व स्त्रींयाच्या सर्वतोपरी होणारा छळ, पंडिता रमाबाई प्रकरण तात्कालीन समाज सुधारक म्हणविणाऱ्या नियतकालिकांचे दुटप्पी धोरण यावर फुले यांनी लेखनाच्या माध्यमातुन तोंडसुख घेतले.

Non UGC 2015-16

36

23

SHODHPARV
शोधपर्व

ISSN-2350-0395

VOLUME - II | SPECIAL ISSUE-I | DECEMBER - 2015

INTERNATIONAL RESEARCH JOURNAL OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

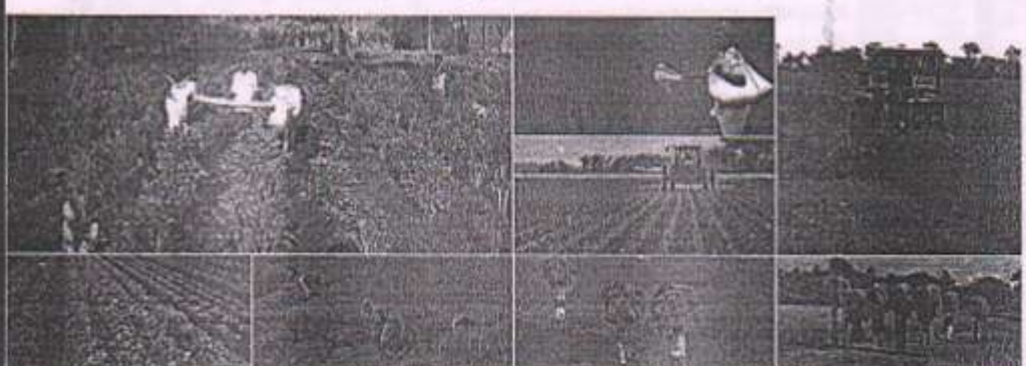

NATIONAL LEVEL SEMINAR ON NEED OF NEW REFORMS IN AGRICULTURE SECTOR

Organised By

DEPARTMENT OF ECONOMICS

M.V.P. Samaj's

G.M.D. Arts, B.W. Commerce & Science College, Sinnar, Dist. Nashik - 422 103

Ph.: 02551 - 220099 Web : www.sinnarcollege.in email : sinnarcollege001@yahoo.com

NAAC Re-Accredited B (CGPA=2.82)

ISSN-2350-0395 Volume-II, Special Issue-I (December-2015)

Recent trends in Agriculture Marketing: A Review

Smt. Pakdhane Smita N
Asstt. Prof. Commerce Dept.
K.G.D.M. College, Niphad

Dr. Smt. Kushare Karuna D.
Asso. Prof., Comm. Dept.
Mahila Mahavidyalay, Nk.Rd.

Abstract:

Agriculture marketing is the key word to sale the surplus agricultural produce so that the farmer gets better return and develops family business. Now a days it is necessary to use the technology for the development, thus agriculture marketing with advanced technology is necessary. **Key words: Agriculture, Marketing, development, technology.**

Introduction:

Agriculture is the oldest profession of the world, It has 12000 years history. In India, still it is a main stream of economy. Near about seventy crores population is directly or indirectly depends upon the agriculture. Green Revolution is the main success of the country after independence; due to green revolution it is possible to produce surplus food production and export the agricultural products to the world. The green revolution also provide commercial attitude to the Indian farmers, thus it is necessary for the farmers to get the maximum surplus production from the agricultural farms for the economic development of country and used the advanced technology to achieve the target. Therefore, the present article is tried to understand the recent trends in agriculture and agro marketing.

The concept of agricultural marketing is creating from agriculture and marketing, two separate words. Agricultural marketing is considered those various services and activities which are helpful and necessary for moving an agricultural product from the agricultural farm to the ultimate consumer. Numerous functions are involved in this, such as planning for production, know the availability and sources of finance, assembling of production factors, cultivation and harvesting, grading, packing, transport, storage, distribution, advertising, insurance, market and weather information, and sale or agro- food processing etc.

Agricultural marketing can be defined as the commercial functions involved in transferring agricultural products consisting of farm, horticultural and other allied products from producer to consumer. Agricultural marketing also reflect another dimension from supply of produce from rural to rural and rural to urban and from rural to industrial consumers. In the olden days selling of agricultural produce was easy because it was direct contact between the producer to the consumer either for money or for barter. In short, it was selling not marketing. In the modern world it became challenging with the latest technologies and involvement of middlemen, commission agents who keep their margins and move the produce further.

Maharashtra is one of the most progressive agricultural States of the country. It contributes nearly 6 percent of the food grain production in India. The major commodities from Maharashtra to Indian agriculture are Onion (15.52 percent), Sugarcane (22.10 percent),

2016-17
Non UGC
(39)

ISSN : 2394 - 2649

(24)

PURSUIT

A Half Yearly International Multi Disciplinary
Peer Reviewed Research Journal
Vol.III, Issue – II, January 2016

A Special Issue
Published on the occasion

NATIONAL CONFERENCE
On
RECENT TRENDS AND INNOVATIVE IDEAS IN GROWTH OF COMMERCE AND ECONOMICS

18th & 19th January, 2016

Prin. Dr. D.B.Shinde
Editor-in-Chief
K.K.W.Arts, Commerce & Science College,
Pimpalgaon (B) Nashik

Prin. Dr. J.D.Sonkhaskar
Guest Editor
S.V.K.T.Arts , Science & Commerce College,
Deolali Camp, Nashik

ISSN : 2394-2649

SMT. PAKDHANE SMITA N.
Asstt. Prof., Dept. of commerce
K.G.M.Arts, Commerce & Science
College, Niphad
Dist.: Nashik 422 303.
E mail ID. smitapakdhane@gmail.com
Contact No.(02550) 241084, 242084

DR. SMT. KUSHARE KARUNA D.
Asso. Prof., Dept. Of Commerce
Late B. R. D. Mahila Mahavidyalay,
Nasik Road. Dist. Nasik
Email ID. karunakushare@yahoo.com
Contact No. 9422279551

THE ROLE OF AGRICULTURAL MARKETING IN RURAL DEVELOPMENT

(A Case Study of Niphad Tahasil)

Abstract: In the 21st century, Agriculture is still the backbone of the Indian Economy; two third population of the country are directly or indirectly depend on the agriculture. The green revolution made us self sufficient in the food production and create surplus but still we are not adopting the proper marketing system for agricultural products. It is estimated that 30% to 40% of the agricultural products are lost in the journey from the farm to market, Therefore it is necessary to adopt a systematic marketing procedure so that the maximum production should reach in the hands of ultimate customer with reasonable rate, farmer also get better returns and create the employment in rural area.

Key words: Agriculture, Marketing, rural development, sustainability.

Introduction :

Agriculture was developed around 12,000 years ago. Agriculture has undergone considerable developments since the time of the earliest farming. India is an agricultural country since more than ten thousand years. It is the oldest profession not only of India but also for the world, still in India Agriculture, with its allied sectors, is the largest livelihood provider. Most of the industries are depend upon the agriculture sector for their raw materials and supporting activities. Steady investments in agricultural technology, irrigation infrastructure, implementation of modern agricultural practices, specific and proper marketing, agricultural credit and subsidies are playing the major role in contribution to agricultural development.

India has emerged as a major player in the global agriculture market. In the last five years, the country's agriculture exports have tripled from around Rs 80,000 crore (US$ 12.75 billion) to Rs 2.32 trillion (US$ 33.99 billion), said Mr Sharad Pawar, Ex-Union Minister for Agriculture, Government of India

The demand for agriculture is rising rapidly with increase in population and per capita income and growing demand from industry sector. There is an urgent need to identify severity of problem confronting agriculture sector to restore its vitality and put it back on higher growth trajectory. The problems, however, are surmountable, particularly when new tools of science and technology have started offering tremendous opportunities for application in agriculture, specially the problem of agricultural marketing, still there is no proper marketing system available for the marketing of various types of agricultural products, from the point of marketing the agricultural products are classify in the

ISSN-2350-0395

VOLUME - III | SPECIAL ISSUE-I | JANUARY - 2016

INTERNATIONAL RESEARCH JOURNAL OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

non UGC. 2015-16.

40 25

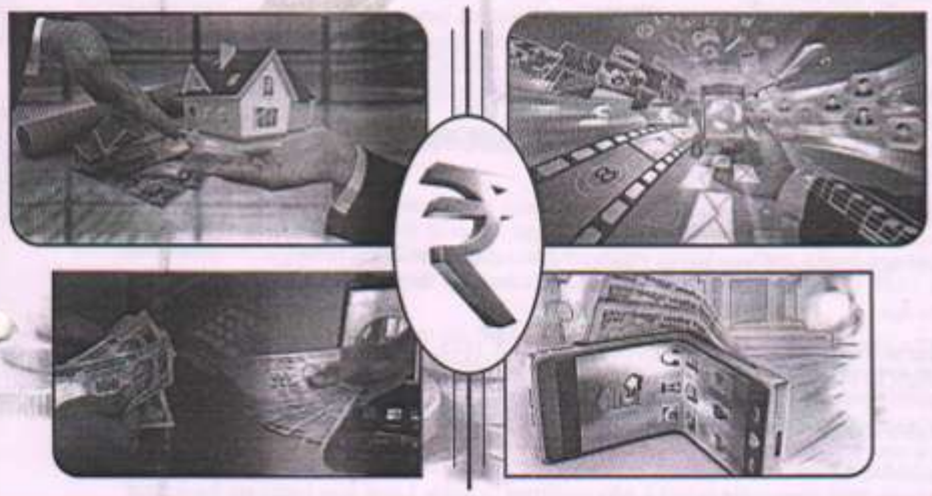

NATIONAL SEMINAR ON INDIAN BANKING SYSTEM : THE PRESENT SCENARIO

Organised by
DEPARTMENT OF ECONOMICS
Maratha Vidya Prasarak Samaj's
Karmaveer Shantarambapu Kondaji Wavare Arts, Science and Commerce College,
Uttamnagar, CIDCO, Tal : Nashik, Dist : Nashik.
Ph.: 0253 - 2391110 • Web : www.cidcocollegenashik.com • Email : cidcocollegenasik@rediffmail.com
NAAC Re-Accredited 'A' Grade

Indian Banking Sector: Challenges & Propspects

Kalyani D. Kushare.
MBA student,
Vishwakarma Institute of Management(VIM),
Pune

Dr.Karuna D. Kushare
Assistant Professor
Late BRD Arts and Commerce Mahila
Mahavidalya, Nashik Road.

Introduction:

Bank of Hindustan was set up in 1870; it was the earliest Indian Bank. Later, three presidency banks under Presidency Bank's act 1876 i.e. Bank of Calcutta, Bank of Bombay and Bank of Madras was set up, which laid foundation for modern banking in India. In 1921, all presidency banks were amalgamated to form the Imperial Bank of India. Imperial bank carried out limited number of central banking functions prior to establishment of RBI. Reserve Bank of India Act was passed in 1934 & Reserve Bank of India (RBI) was constituted in 1935 as an apex body without major government ownership. Banking Regulations Act was passed in 1949. This regulation brought RBI under government control. Under the act, RBI got wide ranging powers for supervision & control of banks. The Act also vested licensing powers & the authority to conduct inspections in RBI. In 1955, RBI acquired control of the Imperial Bank of India, which was renamed as State Bank of India. In 1959, SBI took over control of eight private banks floated in the erstwhile princely states, making them as its 100% subsidiaries. In 1969 the Hon. Prime Minister Indira Gandhi has declared the scheme for nationalisation of bank. 14 banks become nationalised for providing credit facility to farmers. For comprehensive development of rural area in 1975 the rural banks was established.

Scheduled Banks:

Scheduled Banks arethose banks which are come under the 2nd schedule of Reserve Bank of India act 1949. Reserve Bank of India in turn includes only those banks comes under section 42(6a) of the Act.

Regional Rural Bank: the RRB is established on 2nd Oct. 1975. This bank gives credit to weaker sections mainly in rural areas like small & marginal farmers, small entrepreneurs & agricultural labours.

Non-Scheduled Banks :

Non-scheduled banks also function in the Indian banking in the form of Local Area Banks (LAB). In March 2009 there were only 4 LABs operating in India. Local area banks are banks that are set up under the scheme announced by the government of India in 1996, for the establishment of new private banks of a local nature. LABs aid in the mobilisation of funds of rural and semi urban districts. Six LABs were originally licensed, but the license of one of them was cancelled due to irregularities in operations and the other was amalgamated with Bank of Baroda in 2004 due to its weak financial position.